

ВИСНОВОК

ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

**Прут'ян Тетяни Леонідівни «Оптимізація діагностики, лікування та прогнозування порушень системи остеокластогенезу в пацієнтів із артеріальною гіпертензією та ожирінням»
на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»**

Комісія створена згідно з рішенням Вченої ради Одеського національного медичного університету (протокол №1 від 15.09.2020 р.), у складі: завідувачки кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії ОНМедУ, Заслуженого діяча науки та техніки України, доктора медичних наук, професора Якименко О.О. (голова) та рецензентів: завідувачки кафедри загальної практики ОНМедУ, доктора медичних наук, професора Волошиної О.Б. та доцента кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії ОНМедУ, кандидата медичних наук, Бондара В.М. проаналізувала результати виконання здобувачем ступеня доктора філософії, PhD-аспірантом кафедри професійної патології та функціональної діагностики ОНМедУ Прут'ян Тетяни Леонідівни освітньо-наукової програми, індивідуального плану наукових досліджень, ознайомила з текстом дисертації та опублікованими науковими статтями та тезами за напрямом дисертації, висновком комісії з біоетики Одеського національного медичного університету №18 від 14.09.2020 року, а також заслухала доповідь здобувача у вигляді презентації дисертаційної роботи на фаховому семінарі та відповіді здобувача на запитання учасників фахового семінару.

Актуальність теми дисертації

У сучасній клінічній медицині все більше уваги приділяється проблемі коморбідної патології, оскільки більшість хронічних неінфекційних захворювань втрачають свій монозологічний характер. Коморбідність

передбачає низку спільних патофізіологічних механізмів розвитку хвороб, що суттєво впливає на перебіг захворювань, якість і тривалість життя, підвищує ризик розвитку ускладнень та супроводжується збільшенням показників інвалідності.

За даними ВООЗ, артеріальна гіпертензія та ожиріння найбільш поширена коморбідна патологія не лише в Україні, але й в усьому світі. Остеопороз – це поліетіологічне захворювання, яке асоційоване зі складними генетичними, екзогенними та ендогенними чинниками. Серед факторів, які провокують розвиток остеопорозу у жінок із артеріальною гіпертензією та ожирінням особливу увагу приділяють дисбалансу в системі активації рецептора ліганду ядерного фактору каппа-В та остеопротегерину, яка призводить до активації остеокластогенезу та підвищення кісткової резорбції. Результати досліджень демонструють існування взаємозв'язку між рівнем вітаміну D та станом системи остеокластогенезу у жінок із артеріальною гіпертензією та ожирінням.

Одночасне поєднання невиробничих та виробничих факторів підвищує ризик розвитку остеопенії та остеопорозу і характеризується зниженням мінеральної щільності кісткової тканини, порушенням її мікроархітектоніки, підвищеним ризиком падінь та розвитком низькоенергетичних переломів. Виробничий травматизм є головною причиною втрати працездатності, інвалідності та навіть смертності. Проведення своєчасної профілактики та лікування виявлених порушень має стратегічне значення для попередження ризику розвитку виробничого травматизму, втрати працездатності та інвалідності, що і обґрунтовує актуальність даного дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів

На підставі проведених досліджень вперше вивчено частоту та фактори ризику розвитку остеопорозу у жінок в постменопаузі з артеріальною гіпертензією та ожирінням, які працюють під впливом шкідливих чинників виробництва.

Вперше вивчено частоту дефіциту та недостатності вітаміну D у жінок в постменопаузі з артеріальною гіпертензією та ожирінням, які працюють під впливом шкідливих факторів виробничого середовища.

Вперше досліджено особливості кісткового ремоделювання (рівень остеопротегерину, вітаміну D, остеокальцину та С-телопептиду колагену I типу) у постменопаузальних жінок з артеріальною гіпертензією та ожирінням, які працюють під впливом шкідливих факторів виробничого середовища.

Вперше досліджено і виявлено клініко-функціональні взаємозв'язки між показниками кісткового ремоделювання, мінеральною щільністю кісткової тканини, тривалістю артеріальної гіпертензії та ожирінням, індексом маси тіла, показниками ліпідного спектра та показником інсулінорезистентності, тривалістю постменопаузи, стажем роботи у робітниць з артеріальною гіпертензією та ожирінням, які працюють під впливом шкідливих факторів виробництва.

Вперше визначені критерії прогнозування і ранньої діагностики структурно-функціональних порушень кісткової тканини у жінок з артеріальною гіпертензією та ожирінням в постменопаузі, які працюють в умовах дії шкідливих факторів виробничого середовища.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає в тому, що в роботі поглиблені та деталізовані дані щодо особливостей клінічного перебігу структурно-функціональних порушень кісткової тканини у жінок в постменопаузальному періоді з артеріальною гіпертензією та ожирінням з урахуванням впливу на організм шкідливих факторів виробництва.

Практичне значення отриманих результатів

Розроблені критерії прогнозування та ранньої діагностики структурно-функціональних порушень кісткової тканини у жінок із артеріальною гіпертензією та ожирінням в постменопаузі, які працюють під впливом шкідливих факторів виробництва.

Для оцінки ступеня тяжкості ОП ($\phi_{\text{тяж}}$) запропонована математична модель, яка також дозволяє, з урахуванням факторів ризику розвитку остеопорозу, своєчасно проводити діагностику та профілактику зниженої МЩКТ, а також оцінку ефективності призначеній терапії. (Патенти України на винахід № 117887 від 10.10.2018 р. та корисну модель № 125684 від 25.05.2018 р.).

Для прогнозування, раннього виявлення і профілактики структурно-функціональних порушень кісткової тканини у жінок в постменопаузі з артеріальною гіпертензією та ожирінням, що працюють в умовах дії шкідливих факторів виробництва, запропоновані методи математичного моделювання, що дозволяють визначати значення остеопротегерину та Т-критерій через показники ліпідного, вуглеводного обміну, маркери кісткового ремоделювання та рівень вітаміну D.

Запропонована ефективна комбінована терапія призначення метаболітів вітаміну D (холекальциферол та альфакальцидол) у корекції структурно-функціональних порушень кісткової тканини у жінок в постменопаузі із артеріальною гіпертензією та ожирінням, що працюють в умовах дії шкідливих факторів виробничого середовища. (Патенти України на винахід № 116961 від 25.05.2018 р. та корисну модель № 119928 від 10.10.2017 р.).

Нові теоретичні та практичні положення дисертаційної роботи впроваджено в клінічну практику медико-санітарної частини ДП «Одеський морський торгівельний порт», медичний центр ПАТ «Одеський припортовий завод», КУ «Одеський обласний клінічний медичний центр», відділення неврології та реабілітації лікувально-оздоровчого комплексу «Біла Акація», центр міжрейсової реабілітації та професійного відбору моряків лікувально-оздоровчого комплексу «Біла Акація», ДУ «Інститут медицини праці імені Ю. І. Кундієва НАМН», кафедрі професійних хвороб ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України».

Нові теоретичні знання та практичні результати, отримані при виконанні роботи, включенні у програму навчання студентів, лікарів-інтернів, лікарів-курсантів.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Основні наукові положення дисертації базуються на результатах комплексного клінічного, лабораторного та інструментального обстеження жінок в постменопаузі з артеріальною гіпертензією та ожирінням.

Сформульовані в дисертації положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими та достовірними, базуються на достатній кількості клінічного матеріалу 170 жінок, із них 140 робітниць мали артеріальну гіпертензію та ожиріння: I групу склали 80 жінок, які працювали під впливом шкідливих факторів на виробничих підприємствах Півдня України, у II групу увійшло 60 робітниць, робота яких не пов'язана з дією шкідливих факторів виробництва. Контрольну групу склали 30 практично здорових жінок в постменопаузі.

Оцінку ефективності комбінованої терапії метаболітами вітаміну D на мінеральну щільність кісткової тканини, маркери кісткового ремоделювання, показники ліпідного та вуглеводного обміну проводили за участі 79 жінок в постменопаузі з артеріальною гіпертензією, ожирінням і дефіцитом або недостатністю вітаміну D, що працювали під впливом шкідливих факторів виробництва.

Всі дослідження узгоджені Комісією з питань біоетики Одеського національного медичного університету (протокол засідання №18 від 14.09.2020 р.), не містять даних, які суперечать сучасним вимогам біоетики та морально-етичних норм. Достовірність первинних матеріалів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії перевірена комісією, яка була створена наказом в.о. ректора Одеського національного медичного університету №227-о від 15.04.2019 року «Про створення комісії, щодо перевірки первинної документації», у складі: головуєчий – завідувач кафедри

внутрішньої медицини №3, д.мед.н., професор Поляков А.Є.; члени комісії: завідувачка кафедри сімейної медицини, д.мед.н., професор Величко В.І.; завідувачка кафедри фтизіопульмонології, д.мед.н., професор Мацегора Н.А. Всі документи оформлені відповідно до існуючих вимог, результати досліджень оброблені сучасними статистичними методами аналізу на персональному комп'ютері. Первинна документація за обсягом та характером досліджень повністю відповідає даним наведеним у дисертаційній роботі. Робота виконана на метрологічно повіреній дослідницькій апаратурі та повіреним інструментом. За результатом перевірки дослідницької апаратури видано Експертний метрологічний висновок від 14.11.2019 р.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях

Результати дисертаційного дослідження опубліковані у 26 наукових працях, зокрема 8 статей (з яких 5 - у наукових фахових виданнях МОН України; 3 статті – у фахових періодичних іноземних виданнях (Білорусь, Польща, Грузія), 1 із них цитується в наукометричній базі Scopus), 4 деклараційні патенти (2 патенти на корисну модель та 2 патенти на винахід), 1 методичні рекомендації, 13 тез доповідей у матеріалах конгресів та конференцій (додаток 1).

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист

Дисертаційна робота виконана особисто автором на базі кафедри професійної патології та функціональної діагностики Одеського національного медичного університету. Дисертант особисто здійснила патентно-інформаційний пошук, провела аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури за темою дисертації, разом з науковим керівником визначила мету та завдання дисертаційного дослідження. Відповідно до мети та завдань дослідження, автором визначені методичні підходи, опрацьовані методи, здійснено відбір пацієнток, особисто виконано клінічні спостереження. Самостійно проаналізовано та узагальнено дані клінічних, лабораторних та

інструментальних досліджень, проведено їхню статистичну обробку, аналіз та оформлення отриманих результатів у вигляді графіків та таблиць. Самостійно написані всі розділи дисертації. Разом із науковим керівником сформульовано наукове узагальнення результатів дослідження, висновки та практичні рекомендації. Дисертант самостійно провела оформлення та підготовку матеріалів дослідження до друку. У наукових працях у співавторстві відокремлено внесок співавторів та дисертанта. Дисертаційна робота є самостійним науковим дослідженням автора.

Апробація результатів дисертації

За рішенням Вченої ради Одеського національного медичного університету МОЗ України (протокол №1 від 15.09.2020 р.) фаховий семінар з попередньої експертизи дисертації відбувся 04.11.2020 р. на кафедрі пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії під головуванням завідувачки кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії ОНМедУ, Заслуженого діяча науки та техніки України, доктора медичних наук, професора Якименко О.О. (голова) та за участю призначених рецензентів: завідувачки кафедри загальної практики ОНМедУ, доктора медичних наук, професора Волошиної О.Б. та доцента кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії ОНМедУ, кандидата медичних наук Бондара В.М., а також запрошених співробітників кафедри професійної патології та функціональної діагностики, пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії ОНМедУ МОЗ України.

Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. Дисертаційна робота Прут'ян Тетяни Леонідівни «Оптимізація діагностики, лікування та прогнозування порушень системи остеокластогенезу в пацієнтів із артеріальною гіпертензією та ожирінням» є закінченим науковим дослідженням, у якому отримані нові науково обґрунтовані результати. Принципових зауважень щодо змісту і оформлення дисертації немає, окремі стилістичні помилки не знижують загальну цінність дисертації.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертаційна робота Прут'ян Тетяни Леонідівни «Оптимізація діагностики, лікування та прогнозування порушень системи остеокластогенезу в пацієнтів із артеріальною гіпертензією та ожирінням» (науковий керівник – завідувач кафедри професійної патології та функціональної діагностики ОНМедУ, Заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор, Ігнат'єв О.М.) є закінченим науковим дослідженням, в якому наведено нове рішення актуальної проблеми внутрішньої медицини, а саме – удосконалення методів прогнозування, ранньої діагностики та підвищення ефективності лікування структурно-функціональних порушень кісткової тканини в постменопаузі у жінок з артеріальною гіпертензією та ожирінням, які працюють в шкідливих умовах виробництва.

За формою і структурою дисертація відповідає основним вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

ВИСНОВОК

Розглянувши дисертацію Прут'ян Тетяни Леонідівни «Оптимізація діагностики, лікування та прогнозування порушень системи остеокластогенезу в пацієнтів із артеріальною гіпертензією та ожирінням» та наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях, опублікованих особисто та із співавторами (додаток 1), а також за результатами попередньої експертизи (фахового семінару), вважаємо, що робота є актуальною для сучасної клінічної медицини, представляє собою самостійно виконану, завершену наукову працю, яка проведена із застосуванням сучасних методів клінічного дослідження, має наукову новизну, практичну значимість, відповідає поставленій меті та

завданням. Основні результати, нові наукові положення та висновки, сформульовані у дисертації, повністю опубліковані в наукових працях, зарахованих за темою дисертації, в роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Біоетична експертиза проведених досліджень підтверджена висновком комісії з біоетики Одеського національного медичного університету №18 від 14.09.2020 р., за результатами перевірки дослідницької апаратури, на якій виконувалися дисертаційні дослідження. Видано Експертний метрологічний висновок від 14.11.2019 р. Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам передбаченим п.10, 11 «ПОРЯДКУ проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 року, відносно дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії та може бути рекомендована до офіційного захисту в спеціалізованій вченій раді.

Комісія рекомендує в.о. ректору ОНМедУ подати клопотання перед МОН України про утворення спеціалізованої вченої ради для розгляду та проведення разового захисту дисертації Прут'ян Тетяни Леонідівни у складі:

Голова спеціалізованої вченої ради: завідувачка кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії Одеського національного медичного університету МОЗ України, Заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор Якименко Олена Олександрівна, м. Одеса;

Рецензент: завідувачка кафедри загальної практики Одеського національного медичного університету МОЗ України, доктор медичних наук, професор Волошина Олена Борисівна, м. Одеса;

Рецензент: доцент кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії Одеського національного медичного університету МОЗ України, кандидат медичних наук Бондар Вадим Миколайович, м. Одеса;

Опонент: керівник відділу клінічної фізіології та патології опорно-рухового апарату Державна установа «Інститут геронтології імені Д.Ф. Чеботарьова НАМН України», Заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор Поворознюк Владислав Володимирович, м. Київ;

Опонент: професор кафедри внутрішньої медицини №1 Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України, доктор медичних наук Ярема Надія Іванівна, м. Тернопіль.

Голова комісії та фахового семінару з попередньої експертизи дисертації, завідувачка кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб та терапії ОНМедУ:

Заслужений діяч науки і техніки України,
доктор медичних наук, професор

О.О. Якименко

Рецензенти:

завідувачка кафедри загальної практики
доктор медичних наук, професор

О.Б. Волошина

доцент кафедри пропедевтики
внутрішніх хвороб та терапії,
кандидат медичних наук

В.М. Бондар

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації:

1. Ігнат'єв ОМ, Прутіян ТЛ, Добровольська ОО. Значення рівня вітаміну D у розвитку артеріальної гіпертензії, ожиріння та остеопорозу для пацієнтів, що працюють на промислових та транспортних виробництвах Півдня України (огляд літератури). *Вісник морської медицини*. 2017;1(74):160-167. *(Здобувачем проведено аналіз літератури, написано та підготовлено статтю до друку).*
2. Ігнат'єв ОМ, Прутіян ТЛ, Добровольська ОО. Дефіцит та недостатність вітаміну D серед працюючих в несприятливих умовах жінок із метаболічним синдромом (оригінальне дослідження). *Одеський медичний вісник*. 2017;5(163):49-53. *(Здобувачем проведено аналіз літератури, відбір та клінічне обстеження пацієнтів, статистична обробка отриманих даних, підготовка статті до друку).*
3. Ігнат'єв АМ, Прутіян ТЛ. Частота остеопороза и остеопении у работающих в неблагоприятных условиях производства женщин с артериальной гипертензией и ожирением. *Вісник морської медицини*. 2017;4(77):6-13. *(Здобувачем проведено аналіз літератури, відбір та клініко-інструментальне обстеження пацієнтів, статистична обробка отриманих даних, написано та підготовлено статтю до друку).*
4. Ігнат'єв АМ, Прутіян ТЛ. Факторы риска развития остеопороза у женщин с артериальной гипертензией и ожирением, работающих в неблагоприятных условиях производства. *Актуальні питання акушерства, гінекології та педіатрії*. 2018;2(22):42-7. *(Здобувачем проведено аналіз літератури, відбір, пацієнтів, анкетування, статистична обробка отриманих даних, написання та підготовка статтю до друку).*
5. Ігнат'єв ОМ, Єрмоленко ТО, Прутіян ТЛ, Турчин МІ, Добровольська ОО, Мацко ОМ. Застосування математичної моделі для оцінки ступеня тяжкості остеопорозу у жінок в постменопаузі з артеріальною

гіпертензією та ожирінням. *Вісник морської медицини*. 2018;1(78):94-100. (Здобувачем проведено аналіз літератури, клінічне обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, написано та підготовлено статтю до друку).

6. Игнатъев АМ, Ермоленко ТА, Панюта АИ, Прутиян ТЛ, Турчин НИ, Добровольская ЕА. Влияние экзогенного аммиака на функциональное состояние печени и уровень витамина D в организме женщин, работающих на химическом производстве. *Лабораторная диагностика. Восточная Европа*. 2018;7(1):51-60. (Здобувачем проведено аналіз літератури, клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, статистична обробка обробка отриманих даних, написано та підготовлено статтю до друку).

7. Ignatiev AM, Prutiyan TL. Mathematical modeling and the structural and functional state of bone tissue in women with arterial hypertension and obesity. *Journal of Education, Health and Sport*. 2019;9(11);259-68. (Здобувачем проведено аналіз літератури, клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, статистична обробка результатів, аналіз та узагальнення результатів, написано та підготовлено статтю до друку).

8. Игнатъев АМ, Турчин НИ, Ермоленко ТА, Манасова ГС, Прутиян ТЛ. Эффективность терапии метаболитами витамина D структурно-функциональных изменений костной ткани у женщин с артериальной гипертензией, ожирением и дефицитом витамина D. *Georgian Medical News*. 2020;6(303):93-7. (Здобувачем проведено аналіз літератури, відбір, клінічне, лабораторне та інструментальне обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, написано та підготовлено статтю до друку).

9. Игнатъев ОМ, Прутиян ТЛ, Добровольская ОО, Турчин МІ, Шанигин АВ, патентовласники. Спосіб корекції дефіциту вітаміну D у жінок, які працюють у несприятливих умовах. Патент України UA 116961. 2018 трав. 25. 4 с. (Здобувачем проведено патентно-інформаційний пошук, відбір, клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, підготовлено патент до друку).

10. Ігнат'єв ОМ, Єрмоленко ТО, Мацко ОМ, Прутіян ТЛ, Турчин МІ, Добровольська ОО, патентовласники. Спосіб визначення ступеня тяжкості остеопорозу у жінок із артеріальною гіпертензією та ожирінням, які працюють в шкідливих умовах виробництва. Патент України UA 117887. 2018 жовт. 5. 7 с. *(Здобувачем проведено патентно-інформаційний пошук, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено патент до друку).*

11. Ігнат'єв ОМ, Прутіян ТЛ, Добровольська ОО, Турчин МІ, Шанигін АВ, патентовласники. Спосіб корекції дефіциту вітаміну D у жінок, які працюють у несприятливих умовах. Патент України UA 119928. 2017 жовт. 10. 4 с. *(Здобувачем проведено патентно-інформаційний пошук, відбір, клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, підготовлено патент до друку).*

12. Ігнат'єв ОМ, Єрмоленко ТО, Мацко ОМ, Прутіян ТЛ, Турчин МІ, Добровольська ОО, патентовласники. Спосіб визначення ступеня тяжкості остеопорозу у жінок із артеріальною гіпертензією та ожирінням, які працюють в шкідливих умовах виробництва. Патент України UA 125684. 2018 трав. 25. 7 с. *(Здобувачем проведено патентно-інформаційний пошук, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено патент до друку).*

13. Ігнат'єв ОМ, Єрмоленко ТО, Полівода ОМ, Ярмула КА, Турчин МІ, Кирдогло ГК, Добровольська ОО, Прутіян ТЛ, Шанигін АВ. Сучасні методи діагностики, прогнозування, лікування та профілактики остеопорозу у працівників виробничих підприємств: метод. рекомендації МОЗ України. Київ; 2016. 29 с. *(Здобувачем проведено патентно-інформаційний пошук, підготовлено рекомендації до друку).*

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

14. Прутіян ТЛ, Шаныгін АВ. Роль системи остеопротегерина в діагностиці і ліченні больных остеопорозом В: Деміхова НВ, редактор. Актуальні питання теоретичної та практичної медицини. Матеріали ІІІ міжнар. наук.-практ. конф. студ. та молод. вчених; 2015 квіт. 23-24; Суми, Україна. Суми; 2015. с. 103. *(Здобувачем проведено клінічне та лабораторне*

обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено тези до друку).

15. Ігнат'єв ОМ, ТО Ермоленко, ТЛ Прутіян, АВ Шанигін. Комплексна корекція дефіциту та недостатності вітаміну D у працівників море-господарського комплексу України. В: Дімов ГМ, редактор. Сучасні теоретичні та практичні аспекти здорового способу життя. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 2016 серп. 27-30; Одеса, Україна. Одеса; 2016. с. 47-51. *(Здобувачем проведено клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено тези до друку).*

16. Прутіян ТЛ, Добровольська ОО, Шанигін АВ. Визначення змін мінеральної щільності кісткової тканини та рівня вітаміну D у робітників промислових та транспортних підприємств Півдня України, хворих на артеріальну гіпертензію та ожиріння. В: Запорожан ВМ, голов. редактор. Сучасні теоретичні та практичні аспекти клінічної медицини (для студентів та молодих вчених). Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 100-річчю з дня народження професора І.Г. Герцена; 27-28 квіт. 2017; Одеса, Україна. Одеса; 2017. с.183. *(Здобувачем проведено клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено тези до друку).*

17. Ігнат'єв ОМ, Прутіян ТЛ, Турчин МІ, Добровольська ОО. Зміни структурно-функціонального стану кісткової тканини в пацієнтів із артеріальною гіпертензією та ожирінням, що працюють в умовах шкідливого виробництва. В: Дімов ВГ, редактор. Сучасні теоретичні та практичні аспекти здорового способу життя. Матеріали II міжнар. наук.-практ. конф.; 2017 серп. 25-27; Одеса, Україна. Одеса; 2017. с. 83-7. *(Здобувачем проведено клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено тези до друку).*

18. Ермоленко ТА, Шаблій ТП, Прутіян ТЛ, Добровольская ЕА. Менопауза – фактор ризику розвитку метаболічних порушень. В: Дімов ВГ, редактор. Сучасні теоретичні та практичні аспекти здорового способу життя.

Матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., 2017 серп. 25-27; Одеса, Україна. Одеса; 2017. с. 110-1. *(Здобувачем проведено аналіз та узагальнення результатів, підготовлено тези до друку).*

19. Ігнат'єв ОМ, Прутіян ТЛ, Турчин МІ, Добровольська ОО. Поширеність та зв'язок остеопорозу з артеріальною гіпертензією та ожирінням серед осіб працездатного віку. В: Гоженко АИ, редактор. Профессиональное здоровье работников транспорта как составляющая общественного здоровья в Украине. Материалы науч.-практ. конф.; 2017 сент. 14-15; Одесса, Украина. Одесса; 2017. с. 74-8. *(Здобувачем проведено клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено тези до друку).*

20. Прутіян, ТЛ Добровольська ОО, Майстренко МС. Комплексна корекція дефіциту вітаміну D у жінок, які працюють у несприятливих умовах виробництва. В: Запорожан ВМ, голов. редактор. Сучасні теоретичні та практичні аспекти клінічної медицини (для студентів та молодих вчених). Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 100-річчю з дня народження С.І. Корхова; 2018 квіт. 19-20; Одеса, Україна. Одеса; 2018. с. 160-1. *(Здобувачем проведено клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено тези до друку).*

21. Ігнат'єв ОМ, Прутіян ТЛ. Прогностичне значення факторів ризику в розвитку остеопорозу у жінок із артеріальною гіпертензією та ожирінням. В: Гоженко АИ, редактор. Патологія почек и водно-солевого обмена. Матеріали наук.-практ. конф.; 2018февр. 15-16; Одесса, Украина. Одесса; 2018. с. 91- 5. *(Здобувачем проведено клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено тези до друку).*

22. Ігнат'єв АМ, Прутіян ТЛ. Уровень вітаміна D у женщин с метаболическим синдромом, работающих в неблагоприятных условиях производства. В: Акилов ХА, редактор. Метаболический синдром и другие категории дисметаболизма. Материалы респуб. междунар. науч.-практ. конф.,

2018 апр. 13; Ташкент, Узбекистан. Ташкент; 2018. с. 46-7. *(Здобувачем проведено клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено тези до друку).*

23. Ігнат'єв ОМ, Єрмоленко ТО, Прутіян ТЛ, Турчин МІ, Добровольська ОО, Мацко ОМ. Стан кісткової тканини у жінок постменопаузального віку з артеріальною гіпертензією та ожирінням, що працюють у несприятливих умовах виробництва. В: Спадкоємність у веденні пацієнта з поліморбідною патологією внутрішніх органів в умовах реформування системи охорони здоров'я. Матеріали наук.-практ. конф.; 2018 квіт. 26-27 р.; Одеса, Україна. Одеський мед. журн. 2018;3(167):70-1. *(Здобувачем проведено клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено тези до друку).*

24. Ігнат'єв ОМ, Прутіян ТЛ. Особливості ліпідного обміну та стан мінеральної щільності кісткової тканини у жінок із артеріальною гіпертензією та ожирінням. В: Актуальні питання внутрішньої медицини. Матеріали ІІІ наук.-практ. кардіоревматол. конф.; 2019 трав. 7-8; Одеса, Україна. Одеса; 2019. с. 27-9. *(Здобувачем проведено клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено тези до друку).*

25. Ігнат'єв ОМ, Прутіян ТЛ. Особливості кісткового ремоделювання у жінок із артеріальною гіпертензією та ожирінням, що працюють у шкідливих умовах виробництва. В: Якименко ОО, Себов ДМ, Кравчук ОЄ, Єфременкова ЛН, Клочко ВВ, Бондар ВМ, редактори. Ревматологія ХХІ століття. Матеріали наук.-практ. конф.; 2019 верес. 26-27; Одеса, Україна. Одеса: ЕкспрессРеклама; 2019. с. 17-8. *(Здобувачем проведено клінічне та лабораторне обстеження пацієнтів, аналіз та узагальнення результатів, підготовлено тези до друку).*

26. Прутіян ТЛ. Патогенетические аспекты комплексной терапии дефицита витамина D в лечении структурно-функциональных изменений костной ткани у женщин с артериальной гипертензией и ожирением. В: Запорожан ВМ, Вастьянов РС, Юшковська ОГ. Сучасні теоретичні та

практичні аспекти клінічної медицини (для студентів та молодих вчених) 9-10 квітня 2020. Матеріали наук.-практ. конф з міжнар. участю, присвячен. 150-річчю з дня народження ВВ Вороніна; 2020 квіт. 9-10; Одеса, Україна. Одеса: ОНМедУ; 2020. с. 162.